

VZDUŠNÝ PRŮZKUM

na armádě a divizi

Podplukovník Miloslav K a c l

Vzdušný průzkum vzhledem ke svým vlastnostem, tj. schopnosti získávat zprávy z velkého prostoru, velké hloubky a v poměrně krátké době, vyžaduje přímé řízení a využívání zájmovým štábem, v jehož prospěch plní úkoly. Jakékoliv zdržování mezistupní, a to jak v procesu vydávání úkolů, tak i předávání výsledků, znamená opomíjet výhody vzdušného průzkumu.

Vzdušný průzkum neplní úkoly samostatně a nezávisle na ostatních družích průzkumu. I v současné době je jeho použití plánováno komplexně s využitím všech sil a prostředků průzkumu. Systém komplexního plánování je však založen především na poměrně zdlouhavých součinnostních vztazích.

Pružností komplexního řízení všech sil a prostředků průzkumu a tím i jejich neefektivnějšího využití lze dosáhnout jenom tehdy, bude-li svaz (svazek) mít možnost vydávat úkoly pro vzdušný průzkum a využívat jeho výsledků. Rozsah zabezpečení svazu (svazku) vzdušným průzkumem je dán objekty, které bude svaz (svazek) průzkumem zjišťovat nebo sledovat a rozdělením těchto objektů jednotlivým silám a prostředkům průzkumu.

Na stupni armády, při zachování zásady, že u důležitých objektů je nutné počítat i s několika druhy průzkumu, z celkového počtu 28–32 sledovaných objektů bude vzdušný průzkum zjišťovat:

— oddíl řízených střel SERGEANT	5–6 vzlety
— VS armádního sboru	3–4 vzlety
— druhý sled armádního sboru	4–5 vzlety
— baterie protiletadlových řízených střel HAWK	3–4 vzlety
— letiště vojskového a taktického letectva	2–3 vzlety.

Kromě toho bude vzdušný průzkum plnit další úkoly, jako zabezpečení výsadku, průzkum terénu, zjišťování výsledků vlastních úderů; to si vyžádá dalších 5–6 vzletů.

Pro potřebu armády je tedy nutné **denně počítat s 23–30 vzlety průzkumných letounů**, což **při průměrném úsilí 2 vzletů** představuje prakticky **hodnotu jedné letky**.

Na stupni divize, z celkového počtu 22–24 objektů nepřítel je nutné vzdušným průzkumem zjišťovat a sledovat:

— oddíl HONEST JOHN	2–3 vzlety
— VS divize	1–2 vzlety
— druhé sledy brigád	1–2 vzlety
— druhý sled divize	2–3 vzlety.

Operační umění a taktika

K zabezpečení divize je třeba nejméně 6–10 vzletů denně, u 3–4 divizí v prvním sledu armády 18–40 vzletů průzkumných letounů — v průměru tedy opět hodnotu asi 1 letky při úsilí 2–3 vzletů na 1 letoun (osádku) denně.

Z hlediska organizace i materiálně technického zabezpečení není vhodné vyčleňovat každé divizi 3–4 letouny, ale soustředit se v letce, která v rámci průzkumného leteckého útvaru zabezpečuje armádu. Divize nedostane přidělené letouny, ale vzlety podle zásad, které dále uvedu.

Takto vytvořený průzkumný letecký pluk bude mít jednu letku armádních a jednu letku divizních průzkumných letounů. Výzbroj útvaru by měla odpovídat soudobým průzkumným letounům pro taktický vzdušný průzkum a měla by zabezpečit činnost nejméně do hloubky, v níž jsou objekty průzkumu.

Možnosti vzdušného průzkumu

Základním předpokladem uplatnění správných zásad organizace, plánování a použití průzkumného letectva je především zvládnutí základních taktických možností průzkumného leteckého pluku. Tyto možnosti se posuzují zejména z hlediska doletu, bojového úsilí, velikosti prostoru k průzkumu, možnosti fotografování a zpracování leteckých snímků vlastními prostředky, velikosti prostoru nebo počtu objektů, které je schopna průzkumná osádka při jednom letu prozkoumat, možnosti předávání zpráv z hloubky území nepříteli rádiem za letu, doby průzkumu a možné odvetné činnosti nepřátelské PVO.

Taktický dolet je závislý na použitém typu letounu, výšce a režimu letu, způsobu bojové činnosti a charakteru úkolu. V průměru lze počítat, že letouny MiG-15 bis R mohou působit v malých až středních výškách do hloubky 200 až 250 km od letiště a letouny L-29 (L-29 R) do hloubky 200–220 km od letiště.

Bojové úsilí průzkumného leteckého pluku se stanoví na celou dobu operace nebo na určité období, přičemž v jednotlivých dnech operace je možné počítat s úsilím za 24 hodin pro 1 osádku:

— normální	1–1½ vzletu
— zvýšené	2–2½ vzletu
— maximální	3–4 vzlety.

Celkový počet vzletů průzkumného leteckého pluku (letky) na každý den je dán vynásobením počtu osádek u pluku (letky) úsilím. Celkové úsilí na operaci je zpravidla závislé na možnostech zabezpečení pohonnými hmotami, a proto je určuje štáb letecké armády. Bojové úsilí není rovnoměrné po celou dobu operace, ale určuje se v závislosti na předpokládané intenzitě bojové činnosti, např. na první dva dny operace maximální, na období operační přestávky normální.

Velikost prostoru průzkumu je závislá na množství typických objektů a na velikosti prostoru, který je schopna osádka při jednom vzletu prozkoumat. Ve dne jsou to v průměru 2–3 objekty, v noci 1 objekt. Jako objekt průzkumu ve dne lze počítat 40–50 km komunikací nebo prostor o velikosti 50–80 km², v závislosti na charakteru terénu. Přitom je nutné počítat s tím, že v noci nelze objekty vyhledávat a určení prostoru nebo objektu průzkumu musí být přesnější než ve dne. Možnost průzkumu v noci je rovněž omezena počtem osvětlovacích nebo zábleskových pum, které mohou být zavěšeny na průzkumném letounu. Jeden letoun s použitím 4–6 zábleskových pum může zfoto-

vít letecké snímky prostoru 8—12 km² a s použitím 4—6 osvětlovacích pum může prozkoumat zrakem prostor 4—5×1,5—2 km. Při vzdušném fotografování ve dne může letoun Mig 15 bis R (L-29 R) fotografovat prostor do 36 km² v měřítku 1 : 5000 a až 85 km² v měřítku 1 : 8000.

Plánování vzdušného průzkumu

Při plánování vzdušného průzkumu vychází zpravodajské oddělení armády ze zpravodajské směrnice frontu, ve které se zpravidla uvádí:

- vyčleněné bojové úsilí na celou operaci nebo jednotlivá období (dny),
- organizace a provedení prvního hromadného vzletu průzkumného letectva v rámci frontového letectva,
- letiště, ze kterých průzkumný letecký pluk bude působit při zahájení operace a v jejím průběhu,
- způsob bojového zabezpečení a využití bojové činnosti vlastního letectva,
- speciální a materiální zabezpečení.

Bude-li k zabezpečení spojení s plukem a letouny ve vzduchu vysílána na štáb armády styčná skupina od průzkumného leteckého pluku, uvádí se ve zpravodajské směrnici i doba, kdy se styčná skupina se spojovacími prostředky hlásí na štábu armády.

Po obdržení nařízení ujasňuje si zpravodajský náčelník možnosti průzkumného leteckého pluku, ze kterých vychází při plánování průzkumu. O možnostech uvažuje jak při zahájení operace, tak i v jednotlivých obdobích jejího vedení. Rozhodující přitom je dosah vzdušného průzkumu a počet vzletů. Z těchto dvou faktorů vycházejí zásadní úvahy o použití průzkumného letectva. Dále si ujasní situaci nepřátelské PVO, a to jak co do množství, tak i co do kvality jednotlivých prostředků v celkovém systému.

Při konkretizaci úkolů a jejich vydávání jednotlivým orgánům průzkumu je nutné uvažovat (kromě uvedených podmínek při použití vzdušného průzkumu) i o předpokládané době průzkumu, neboť průzkumné letectvo má podstatně rozdílné možnosti ve dne a v noci.

Odpovídají-li možnosti průzkumného letectva podmínkám průzkumu (vzdálenost, PVO, doba) určeného objektu, závisí rozhodnutí použití průzkumného letectva na zhodnocení vhodnosti a účelnosti přidělení tohoto objektu vzdušnému průzkumu vzhledem k jeho takticko-technickým vlastnostem. Z hlediska takticko-technických vlastností průzkumného letectva je výhodné je používat především k průzkumu pohyblivých cílů, které se náhle objevily a u kterých je velmi krátká doba mezi zjištěním a potřebou jejich ničení (např. raketové prostředky), nebo které by vzhledem ke své rozloze vyžadovaly velké množství jiných průzkumných prostředků.

Na základě tohoto zhodnocení se určují objekty, k jejichž průzkumu bude určeno průzkumné letectvo. Při kalkulaci potřebného množství vzletů na jednotlivé objekty se vychází z uvedených možností průzkumu. Podobně jako u ostatních prostředků průzkumu, i u průzkumného letectva je nutné ponechat část sil v záloze ve formě určitého počtu průzkumných vzletů. Podle období operace a podkladů pro plánování průzkumných úkolů, záloha se pohybuje od 20 do 50 % celkového úsilí.

Svazky jsou zabezpečovány vzdušným průzkumem přidělovanými vzlety z úsilí průzkumného leteckého pluku operačně podřízeného armádě. Náčelník zpravodajského oddělení armády určí, jakým úsilím a v které době (dnech) operace bude ten nebo onen svazek zabezpečován. Hloubka úkolů vzdušného průzkumu pro potřebu divize, popřípadě i opravování dělostřelecké palby, je poměrně malá, takže přidělování průzkumných vzletů zpravidla nebude omezo-
váno doletem, ale pouze množstvím vzletů, které jsou celkově k dispozici. Při přidělování vzletů jednotlivým svazkům je nutné vycházet z úkolů, počtu a druhu palebných prostředků, přidělené jaderné munice a z možností zabezpečení plnění průzkumu a opravování palby vlastními organickými prostředky svazku, např. vrtulníky vrtulníkové jednotky.

Ujasnění a vyřešení všech těchto otázek je podkladem pro zpracování úkolů vzdušného průzkumu v plánu průzkumu armády.

Plán průzkumu armády, z hlediska použití průzkumného letectva, obsahuje:

a) **graficky**

— dosah vzdušného průzkumu na jednotlivé dny operace podle plánova-
ného letištního manévru,

— hlavní směry nebo prostory činnosti průzkumného letectva vzhledem
k situaci nepřátelské PVO v pásmu armády a plánovaným opatřením armády
a frontu k ničení a rušení PVO,

— objekty, které jsou určeny průzkumnému letectvu,

— prostory vzdušného fotografování,

— rozmístění průzkumného leteckého pluku a plánovaný manévr;

b) **textově (v tabulkách)**

— hlavní úkoly vzdušného průzkumu,

— přehled sil a prostředků vzdušného průzkumu, jejich bojové možnosti
a úsilí na jednotlivé dny operace, vyčleněný počet vzletů na jednotlivé úkoly,

— záloha průzkumných vzletů,

— zabezpečení bojové činnosti průzkumného letectva,

— přidělení průzkumných vzletů jednotlivým svazkům.

Vzdušný průzkum u vševojskové armády plánují důstojníci vzdušného prů-
zkumu, začlenění ve zpravodajském oddělení armády.

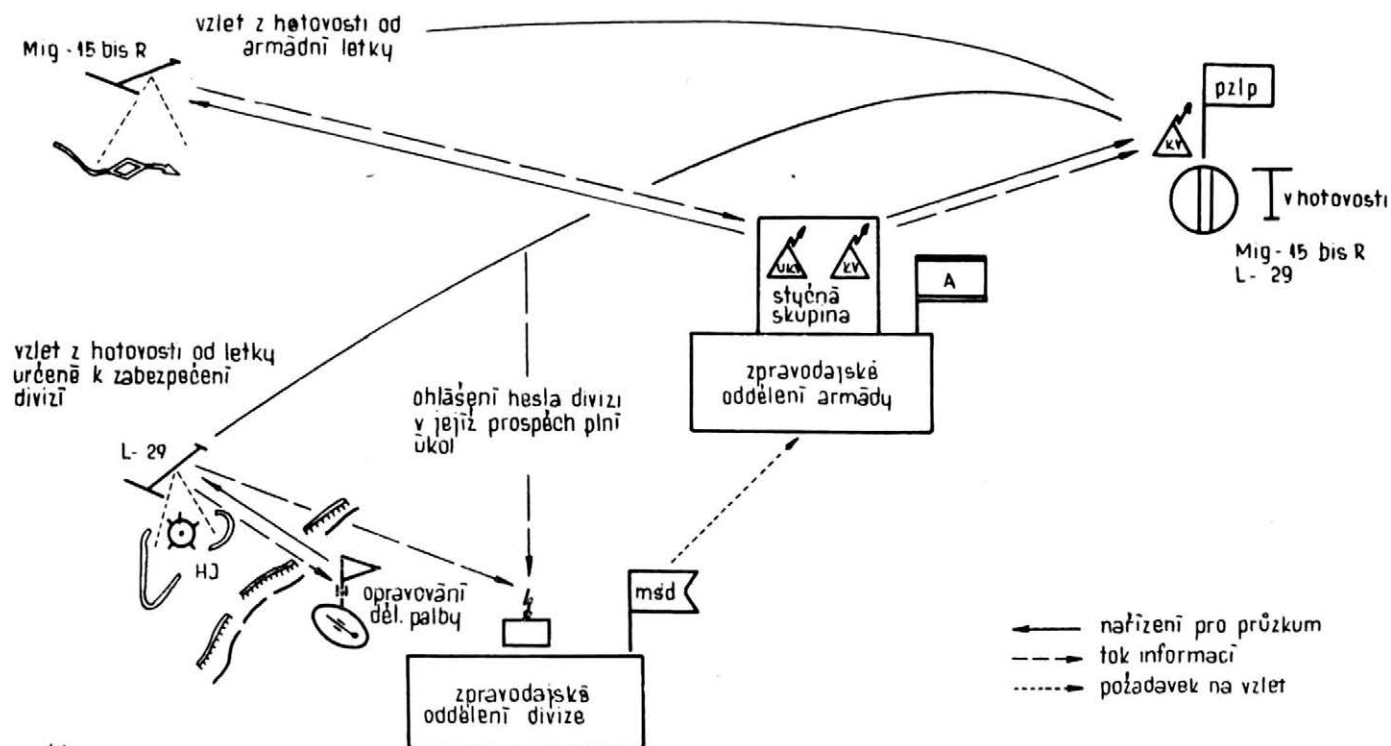
Štáb svazku plánuje vzdušný průzkum na základě bojového nařízení pro
průzkum, ve kterém se určuje počet přidělených vzletů průzkumného letectva.
Postup při plánování je obdobný jako na stupni armády s tím rozdílem, že
v plánu průzkumu svazku se uvádějí graficky hlavně objekty, na které je
vzdušný průzkum plánován a v tabulkách (textově) pouze rozdělení vyčleně-
ných vzletů na jednotlivé objekty a kromě toho údaje nutné pro spojení s vy-
zvanými letouny (frekvence, volací znaky a hesla pro rozpoznávání).

Řízení vzdušného průzkumu

Všeobecné zásady a podmínky řízení vzdušného průzkumu jsou prakticky
jako u ostatních druhů průzkumu. Řízení se realizuje základními bojovými
nařízeními pro vzdušný průzkum, vydávanými průzkumnému leteckému pluku
na základě plánu zpravodajského zabezpečení, dále krátkými nařízeními pro
jednotlivé úkoly, výzvami letounů a případným vydáváním úkolů průzkumným
osádkám přímo za letu.

ŘÍZENÍ VZDUŠNĚHO PRŮZKUMU

PŘÍLOHA 1

Vzdušný průzkum na armádě a divizi

Vzhledem k vlastnostem průzkumného letectva je výhodné používat je především k doplňkovému průzkumu cílů, k určení nebo upřesnění souřadnic. Proto většina úkolů bude ve formě krátkých bojových nařízení pro každý úkol nebo vzlet zvlášť. Vzhledem k tomu, že obsahově jsou úkoly vzdušného průzkumu zpravidla určeny základními bojovými nařízeními na jednotlivé dny operace, bezprostředními výzvami letounů z hotovosti se pouze časově a prostorově upřesňují.

Nejrychlejší způsob vydání úkolu osádce je výzva letounu z hotovosti krátkým bojovým nařízením, předaným v rádiovém směru výzvy štábu průzkumného leteckého pluku signálními tabulkami (viz **přílohu 1**). Je-li na průzkum málo času, je nutné jednoduchým signálem vyzvat osádku a po navázání spojení jí vydat úkol signální tabulkou a podle kódované mapy rádiem za letu. Vzhledem ke stručnosti takto vydávaného úkolu záleží plně na schopnostech osádky, aby dovedla během krátké doby letu k cíli rozebrat daný úkol, rozhodnout se k nejvýhodnějšímu způsobu jeho splnění, zvolit trať letu apod. Vysoká náročnost na osádku a neúplná příprava úkolu vyžaduje tohoto způsobu využívat skutečně jen v krajním, časově nezbytném případě. Snahou řídicího orgánu musí být, aby osádka v hotovosti dostala předem takové pokyny a předběžné informace, aby se mohla na předpokládané úkoly připravit alespoň všeobecně. Bude to hlavně charakter cíle (cílů) a předpokládané prostory nebo pásma činnosti.

Zvláštní případ vydání úkolu osádce může nastat v průběhu letu. Osádka, která plní méně důležitý úkol, může být určena k plnění nového důležitějšího úkolu. I tohoto způsobu se používá jen v mimořádných případech.

Značné vzdálenosti průzkumných leteckých útvarů od řídicích štábů a poměrně velká hloubka činnosti průzkumných osádek vyžaduje velmi dobré a trvalé rádiové spojení, které je v tomto případě spojením základním. Zpravodajské oddělení armády má spojení

- s průzkumným leteckým útvarům v rádiovém směru výzvy (KV), na kterém se vyzývají letouny z pohotovosti, předávají bojová nařízení nebo přijímají hlášení útvaru,

- v síti velení vzdušnému průzkumu (VKV), ve které se řídí letouny ve vzduchu a současně odposlouchávají zprávy, které vysílají osádky za letu rádiem.

Spojení zabezpečuje styčná skupina průzkumného leteckého pluku, vysílaná ke zpravodajskému oddělení armády. Má rádiovou stanici ke spojení s letouny (VKV) a stanicí KV malého dosahu, která umožní výzvu a spojení se štábem průzkumného leteckého pluku v příznivém případě, kdy jsou oba štáby (armády a pluku) poměrně blízko. K trvalému zabezpečení na rádiovém směru výzvy musí mít skupina rádiovou stanici R-118 z počtu štábu armády.

Kromě základního rádiového spojení se podle možností zřizuje se štábem průzkumného leteckého pluku i linkové (směrové) telefonní i dálkopisné spojení.

Výsledky vzdušného fotografování a dokumenty, které nelze předat rádiem nebo linkovými pojítky, doručuje štáb pluku štábu armády vrtulníkem nebo vozidlem.

Zpravodajské oddělení svazku nemá možnost vyzývat přímo letouny z letiště. Výzvu uskutečňuje formou požadavku na zpravodajské oddělení armády. Výzva osádek v hotovosti je obdobná jako při výzvě letounu pro vlastní úkoly armády. Ve výzvě se uvádí heslo, kterým se určuje svazek, v jehož prospěch je let určen.

Zpravodajské oddělení svazku po potvrzení požadavku na průzkumný let zapíná přijímač sítě vzdušného průzkumu, aby mohlo okamžitě po zjištění cíle přijmout hlášení o jeho poloze je-li nutně zjištěný cíl ničit dělostřelectvem, pak osádka, která daný cíl zjistila, současně opravuje dělostřeleckou palbu. K tomu naváže spojení s dělostřeleckým oddílem v síti součinnosti a dělostřelectvem (viz přílohu 1).

Výsledky vzdušného průzkumu zpravidla hlásí osádky přímo za letu rádiem. Výsledky vzdušného fotografování se zpracovávají po přistání fotografickou a vyhodnocovací jednotkou průzkumného leteckého útvaru. K potvrzení a upřesnění souřadnic cílů se zpravidla vyhodnocuje pouze negativní film, zpracovaný rapidním způsobem. V tom případě je možno hlásit výsledky vyhodnocení již za 15—20 minut po přistání letounu. Vyžaduje-li charakter úkolu doručení leteckých snímků štábu armády, je možno počítat, že celý proces zpracování a vyhodnocení fotoschématu o 10—20 snímcích bude trvat bez doručení 140 až 180 minut.